

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БУРЯКІВНИЦТВІ НА ЕФЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

І.Й.Кравченко, асистент

Національний університет харчових технологій

За роки ринкових змін відбулася дезінтеграція системи вітчизняного насінництва цукрових буряків, яке підійшло до критичного рівня, коли виникає реальна загроза повної втрати вітчизняної насінневої галузі й заміни його імпортом. Основними причинами такого стану стали: чітко непродумана економічна політика щодо внутрішнього ринку насіння цукрових буряків вітчизняної селекції, низька економічна ефективність виробництва, наявність давальницької системи у розрахунках, скорочення попиту на сорти і гібриди вітчизняної селекції, пов'язані зі зменшенням площ посівів цукрових буряків, зменшення виробництва спеціальної техніки, збільшення обсягів імпорту іноземного насіння.

Разом із закриттям більшої частини потужностей бурякоцукрової галузі відбулося різке зменшення попиту на цукрову сировину, що призвело до зменшення прибутковості його вирощування і, як наслідок, виникнення некерованого скорочення площ посівів під буряком і обсягів його збору у сільськогосподарських підприємствах (таблиця 1). А це, в свою чергу, зумовило катастрофічне зменшення обсягів виробництва насіння цукрових буряків.

Таблиця 1

Зміна площ посівів і урожайності цукрових буряків за 2000-2014 роки

Показник, одиниця виміру	1996 - 2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Площа посіву ц/б, тис. га	1013,9	665,6	732,5	625,5	789,1	584,0	389,9	327,6	492,0	544,4	466,4	270,4	333,0
Урожайність, ц/га	173,0	201,2	238,0	249,7	283,1	292,2	354,7	314,0	278,3	363,0	407,0	397,0	472,0

*Складено автором на підставі [1]

Дані таблиці 1 свідчать про існування позитивної динаміки між величиною оброблюваних площ і урожайністю цукрових буряків.

Як розмір посівних площ, так і бурякоцукрове виробництво в сучасних умовах господарювання набуває важливого значення. Ефективність виробництва цукрових буряків зумовлено рівнем якості управління сільськогосподарськими підприємствами; практикою господарювання, від якої залежить якість насіння, густота посівів, відповідне технічне устаткування. Тому навіть за незмінних витрат можна збільшити валовий збір цукросировини під час досягнення вищого рівня ефективності виробництва. При цьому внаслідок недостатньої ефективності у виробництві цукрового буряка природно-кліматичні переваги бурякосіючих областей фактично нехтуються. Виробництво цукрових буряків, яке досягає врожайності більше 50 т/га, може бути навіть більш конкурентоспроможним, ніж насіння інших сільськогосподарських культур, проте досягнення високої урожайності вимагає достатньо оборотних коштів. Середня урожайність цукрових буряків в Україні збільшується і за останні роки складала 320–350 ц/га. Дуже важливим резервом підвищення урожайності й цукристості цукрового буряку є активне використання інноваційних розробок, новітніх інтенсивних технологій. Основними складовими стратегії інноваційного розвитку мають бути:

- обов'язкове внесення оптимальних доз органічних та матеріальних добрив, вміле застосування хімічних засобів захисту рослин з урахуванням запасів поживних речовин в ґрунті;

- з метою збереження родючості ґрунту доцільно дотримуватися науково обґрунтованих сівозмін;

- розміщення цукрових буряків після озимої пшениці, попередником якої є багаторічні трави, чистий пар;

- обов'язкове комплексне виконання всіх агротехнічних прийомів у встановлені строки;

- своєчасне і повне забезпечення господарств необхідними матеріальними засобами, а також навчання спеціалістів та механізаторів;

- оновлення ключової бурякової техніки – сівалок точного висіву і бурякозбиральних машин, та інші.

Якщо враховувати досвід інших країн, то у Японії цукрові буряки майже на всій площі вирощують розсадним способом. Переваги розсадного способу повністю реалізуються за умов максимальної механізації трудомістких процесів з вирощування розсади і садіння її у ґрунт. Впровадження прогресивних технологій дає можливість вирішити питання ефективного виробництва цукрових буряків. Інститутом біоенергетичних культур і цукрових буряків розроблений комплекс агробіологічних, технологічних, екологічних та економічних факторів, які сприяють, інтенсивному росту і розвитку рослин, підвищенню продуктивності цукрових буряків, економії витраті мінімальному хімічному навантаженню та адаптації до конкретних умов регіонів[2,с.143].

Вирощування цукрових буряків за біоадаптивною технологією надасть можливість зменшення собівартості, зумовлене скороченням енерговитрат, завдяки більш збалансованому використанню агротехніки; підвищення рівня цукристості до 18-20%, що забезпечить збільшення збору цукру до 10-12т/га; підвищення урожайності коренеплодів за рахунок впровадження вирощування високопродуктивних біоадаптивних БА-гібридів цукрових буряків; забезпечення стабільного прогнозованого урожаю на рівні 40-45т цукрових буряків з 1га; завантаження цукрових заводів якісною сировиною в бурякосіючих зонах.

Забезпечення цукрових заводів якісною сировиною та проведення технологічних процесів в оптимальних режимах дозволить досягти стабільної якості готової продукції, яка буде відповідати сучасним вимогам споживачів цукру.

Література

- 1.Офіційний сайт Національної асоціації цукровиків України [Електронний ресурс]// Режим доступу:<http://www.sugarua.com>.
2. Ярчук М.М. Аналітична інформація про підсумки роботи Національної асоціації цукровиків України в 2013р.//М.М.Ярчук//Матеріали науково-технічної конференції цукровиків України «Конкурентоспроможність українського цукру на національному та світовому ринках - вимога часу» – К.:НАЦУ «Укрцукор»,НУХТ,2014. – С.209

